

Frågor och svar om skärgården inför EU-valet 2024

Bohusläns Skärgårdsråd (BSR) är en regional skärgårdsförening som har drygt 20 medlemsföreningar på Sveriges västkust.

Vi är också en av 15 skärgårdsföreningar i Skärgårdarnas Riksförbund (SRF), som organiserar skärgårdsbor i hela riket.

SRF är med i ESIN, en förening för ö-nationer i Europa. (Bifogar organisationsschema längst ner)

Via e-post skickades i slutet av april, sex frågor till åtta partier som är representerade i EU-parlamentet (V, S, MP, C, L, KD, M, SD)

Frågorna skickades i första hand till toppkandidaten för respektive parti. Påminnelser skickades därefter ut till flera olika e-postadresser inom partiet.

Fem partier har svarat på frågorna, övriga tre partier har svarat att de tagit emot mailet men inte lämnat några svar till denna publicering.

/BSR 21 maj 2024

Kort bakgrund

Sverige har ca 390 öar med nästan 32 000 mantalsskrivna personer. Många fler bor på öarna en större del av året.

Av dessa öar är:

200 öar dit man enbart kan ta sig med egen båt. (700 personer)

160 öar har kollektivtrafik i form av passagerarfärjor. (9 300 personer)

30 öar har Trafikverkets gula bilfärjor. (21 600 personer)

På öarna är både föreningsliv och näringsliv mycket starkt, trots litet ekonomiskt stöd.

Många driver företag inom blå och gröna näringar, som hantverkare samt inom besöksnäringen. De skapar tillväxt lokalt, regionalt och nationellt och bidrar också till en åretruntlevande skärgård och biologisk mångfald i en unik miljö.

För att kunna bo och driva företag på en ö krävs förutom bra kommunikationer även bostäder, samhällsservice, en meningsfull fritid och en i övrigt fungerande infrastruktur.

Generella sparkrav påverkar alltid den enskilde. För en öbo/företagare kan ex. sparkrav på färjeförbindelsen bli avgörande för om det går att bo kvar och driva en verksamhet. Artikel 174 är tydlig med hur ö-, bergs- och gränsregioner ska behandlas. (Bifogas längst ner)

Våra frågor:

1. Är skärgårdens utmaningar något som diskuteras i EU-parlamentet tillsammans med övriga ö-nationer? Till exempel beredskapen för vatten/el vid klimatförändringar och krissituationer, avfallshanteringen på öar mm.

Centerpartiet:

I samband med att lagstiftning som har olika påverkan på EU-ländernas olika geografiska delar diskuteras och förhandlas så diskuteras såväl skärgårdens utmaningar, för att EU-lagstiftning ska fungera trots att alla länderna har olika förutsättningar.

Liberalerna

Ja, Liberalernas nuvarande EP-ledamot Karin Karlsbro och partiets toppkandidat inför EU-valet den 9 juni är mycket engagerad i frågan om att skydda skärgårdens unika miljö. Hon är uppvuxen i Roslagens skärgård och har därmed en stark kännedom om politiska frågor som rör skärgården.

Under de senaste fem åren har Liberalerna varit starkt pådrivande för att förbättra havsmiljön i Europa bl.a. genom förslag för att minska övergödningen, förhindra utsläpp av plast i våra vatten och stoppa beslut som för all framtid riskerar att utarma livet i Östersjön. Sillen och strömmingens överlevnad och ett hållbart fiske för en levande kust och skärgård är hjärtefrågor för oss som vi kommer ta med oss in i nästa mandatperiod.

Miljöpartiet

Nationellt driver miljöpartiet en rad olika åtgärder för att främja livet i skärgården. Inte minst genom att driva frågan om tillgänglighet och trafik för både åretrunt- och deltidsboende och turister. I EU-parlamentet har stort fokus legat på frågor som överfiske och hotet mot havsmiljön. Där har före detta EU-parlamentariker, Isabella Lövin, gått i bräschen. Förslag om fisketryck, ett förbud mot industriellt fiske, stoppandet av nedskärningar av havsmiljöarbetet och inrättandet av en havsmiljölag där vi skyddar och bevarar haven och de marina arterna för framtida generationer, är något vi ser som avgörande för skärgårdsmiljön. Även frågor om beredskap och civilförsvar för hela samhället, där hänsyn tas till de specifika behov som finns i olika områden, är avgörande för oss i vårt arbete.

Tack vare bland annat oss gröna i miljöpartiet antogs 2022 betänkandet "om öar och sammanhållningspolitiken: den aktuella situationen och framtida utmaningar" som betonar att EU:s politiken måste ta större hänsyn till ö-territorierna inom ramen för en politik som är gemensam för alla europeiska ö-territorier. Texten efterfrågar en europeisk ö-agenda som tar hänsyn till öarnas specifika behov samt att en ö-pakt upprättas och genomförs snarast möjligt.

Socialdemokraterna

Sammanhållning och regional utveckling är grundstenar i EU-samarbetet, och vi socialdemokrater vill att det ska vara rättvisa villkor var man än väljer att leva inom EU. Svenska öar och skärgårdar har speciella förutsättningar. Därför verkar vi, tillsammans med andra ö-nationer, för att lagstiftning ska fungera även där förbindelserna är begränsade. De senaste åren har Europaparlamentet bland annat godkänt ett betänkande om öar inom EU och infört speciella regler för ö-regioner i flyg- och

sjöfartssektorns omställning för att trygga villkoren för de som är beroende av färjan eller regionalflyget för att ta sig till fastlandet.

Moderaterna

Ja, de speciella förutsättningarna för regioner och miljöer med särskilda geografiska utmaningar är ett återkommande tema i diskussionerna, särskilt regionalpolitiken.

Vänsterpartiet

Ja, men inte tillräckligt. Det behövs en större diskussion om utmaningarna som skärgården och andra delar av landet utanför storstäderna står inför när allt mer av samhällsservicen centraliseras. Klimat- och miljöfrågorna har tagit större plats inom EU på senare tid. Det är mycket positivt, men mer måste göras.

2. Vad vill ni se för utveckling av våra ö-regioner på kort och på lång sikt?

Centerpartiet.

Vi vill att alla regioner, inklusive våra ö-regioner, ska ha förutsättningar att utvecklas utifrån sina egna unika förutsättningar och med utgångspunkt i de behov som identifieras på regional nivå. Så skapar vi förutsättningar för människor och företag att växa och att trivas. Samtidigt finns det särskilda förutsättningar och behov för våra öar som i grunden skiljer sig från förhållandena på fastlandet. Till exempel handlar det om speciella förutsättningar när det gäller infrastruktur och transporter. Det kräver att staten tar ett ansvar för likvärdiga förutsättningar i landet genom en ö-politik som minskar skillnaderna och främjar en positiv utvecklingskraft.

Liberalerna

Liberalerna vill se en välfungerande digital uppkoppling i hela Europa. De lanthandlare som är ombud ska prioriteras för servicebidraget. Skärgårdstrafiken ska stärkas genom att den lyfts in i den nationella transportplanen.

Pendlingsmöjligheterna är avgörande för åretruntboende i skärgården och längre båtlinjer ska kunna erbjuda goda arbetsmöjligheter ombord. Det är fortsatt viktigt med god tillgång av posttjänster för att alla ska kunna bo och verka i hela landet. För att säkra framtidens behov av posttjänster på ett klimatsmart sätt kommer det bli nödvändigt för användarna att ta till sig nya leveranslösningar och större samverkan genom samtransporter av post, paket och tidningar. Utbyggnaden av statlig service ska fortsätta och fler myndigheter bör samverka med Statens Servicecenter för att kunna erbjuda statlig lokal service. Vi vill se över möjligheten att skapa ökad samverkan mellan de lokala servicekontoren och kommunerna.

Miljöpartiet

På kort sikt vill vi säkerställa tillräckliga finansiella resurser för ö-regionerna genom program som POSEI och gemensamma jordbrukspolitiken (CAP). Vi vill stötta och främja diversifiering av jordbruksproduktionen, främja användningen av miljövänliga jordbruksmetoder och investera i infrastruktur och välfärd på öarna. Vi vill också se stärkta insatser för att skydda och bevara öarnas unika biologiska mångfald och

ekosystem, samtidigt som vi säkerställer en hållbar förvaltning av naturresurserna. På lång sikt ser vi ett behov av att öarna blir integrerade i den gröna omställningen genom att främja användningen av förnybara energikällor och cirkulära ekonomiska modeller för att öka konkurrenskraft och skapa hållbara arbetstillfällen. Vi vill öka stöd för utveckling av förnybar energi såsom vind, sol och vatten samt stötta upp turistnäringen där fokuset ligger på hållbarhet och kulturellt arv. Det ska vara lätt att göra rätt och du ska inte behöva välja mellan att bo kvar och att leva hållbart!

Socialdemokraterna

Vi socialdemokrater vill stärka den regionala utvecklingen i Sveriges ö-regioner. Med ett försämrat säkerhetsläge är det viktigt att stärka den grundläggande infrastrukturen och trygga kompetensförsörjningen så att samhällena fungerar och har förutsättningar att utvecklas. Tillsammans med ökad digitalisering och en rättvis grön omställning kan vi ge goda villkor för hela Sverige och hela Europa.

Moderaterna

Lokalt handlar det om att säkerställa att grundläggande service fungerar som det ska, med kollektivtrafik och skolor, exempelvis. På EU-nivå handlar det om att vi måste satsa på EU:s konkurrenskraft. Det handlar om att få bort hinder på den inre marknaden, fler handelsavtal med omvärlden och minskad regelbörda för företag. Kan vi stärka EU:s konkurrenskraft gynnar det också ö-regioner.

Vänsterpartiet

Vi vill se en levande skärgård och stärka möjligheterna att leva i skärgården, med god tillgång till samhällsservice och kommunikationer. På EU-nivå är den främsta utmaningen att flera EU-regler tvingar medlemsstaterna att sätta marknaden och vinstintresset före samhällets och medborgarnas intressen. När marknadsintresset får styra flyttar samhällsservicen från skärgården och landsbygden, kommunikationerna försämras och elpriserna blir högre. Det vill vi ändra på.

3. Många av våra öar ligger i havet och utgör nationsgräns. Hur ser ni på det med tanke på det förändrade säkerhetsläget i världen?

Centerpartiet.

Hela Sverige ska kunna försvaras till havs, från luft, på land och i cyberrymden. Gränsen ska hållas oavsett var den går. Det försämrade säkerhetsläget gör att totalförsvaret kommer stärkas ytterligare vilket är bra för hela landet.

Liberalerna

Det är riktigt att flera av Sveriges öar är hotade i ett försämrat säkerhetsläge där Sveriges skärgårdar är särskilt utsatta. NATO är det allra bästa strandskyddet och vårt medlemskap är avgörande för vår förmåga att kunna försvara oss själva. Vi vill också se ett ökat europeiskt försvarssamarbete för att stärka den europeiska delen av NATO. Vi ser också att EU kan göra ännu mer för att få stopp på den skuggflottan som transporterar den ryska oljan över Östersjön i oförsäkrade och miljöfarliga fartyg.

Miljöpartiet

När temperaturerna höjs är det ofta just öarna som drabbas allra först. Översvämningar, extremväder och vattentemperaturer som ruckar hela ekosystem riskerar att göra livet för lokala öbor omöjligt. Vi kan inte längre vara beroende av diktaturens fossila bränslen. Vi väljer förnybara energislag och väljer bort diktaturer genom att sluta handla med rysk olja och gas. Tack vare Gröna gruppen med Miljöpartiet i spetsen utökades sanktionerna mot Ryssland, något av yttersta vikt i Europa och Sveriges säkerhet. Vi måste också stärka det civila försvaret och framtidssäkra EUs krisberedskap. Vi ser att krissamarbetet mellan medlemsländer blir mer flexibelt, snabbt och reaktivt, för att kunna hantera storskaliga nödsituationer att EU:s energipolitik utformas så att energiproduktion och elnät fungerar även i krissituationer samt att vi rustar för att möta de katastrofer som kommer i och med extremväder, som en del i det.

Socialdemokraterna

Ö-regionerna riskerar att vara extra sårbara i händelse av större kriser eller krigshot. Det försämrade säkerhetsläget innebär högre krav på beredskap och resiliens. Därför behöver vi stärka den kritiska infrastrukturen för att se till att persontrafiken fungerar och att el-, vatten- och livsmedelsförsörjningen tryggas.

Moderaterna

Skärgårdsmiljön är unik, och är utsatt på många sätt, även säkerhetspolitiskt. Vi behöver säkerställa en god militär förmåga i amfibiemiljöer. Det svenska Natomedlemskapet är historiskt. Nato är det främsta garanten för fred och säkerhet i Europa genom militär avskräckning. EU ska inte ersätta Nato, men EU utgör en central plattform som kan komplettera Nato. EU:s försvarssamarbete behöver utvecklas ytterligare, i allt från hybridkrigföring, informationskapacitet och cyberförsvar till militär mobilitet och försvarsindustriellt samarbete.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet står bakom den upprustning av försvaret som just nu pågår. Krisberedskapen behöver också stärkas. Idag sker istället en nedmontering av grundläggande samhällsservice och välfärden. Skärgårdsöarna är extra utsatta för klimat- och miljöförändringar. På EU-nivå krävs en ännu mer ambitiös klimatpolitik, även om unionen tagit flera viktiga beslut i rätt riktning den senaste tiden. Den nuvarande regeringens klimatpolitik som går i helt fel riktning kommer att få svåra konsekvenser för skärgården om den inte ändras.

4. Vilka åtgärder anser ni behöver vidtas, för att leva upp till Artikel 174 (bifogas längst ner) och Agenda 2030?

Centerpartiet.

Framför allt behövs en nationell politik som tar ansvar för att skapa likvärdiga förutsättningar i hela landet och en politik som ser värdet av att EU samarbetar i dessa

frågor. Vi välkomnar ett utvecklat flernivåstyre som stärker ö-regionernas ställning, exempelvis genom att deras särdrag återspeglas bättre i olika strategier samt att det klargörs hur uppdragsfördelningen ser ut mellan olika förvaltningsnivåer. De nationella myndigheterna vill vi ska få tydligare uppdrag att prioritera det regionala utvecklingsarbetet.

Liberalerna

Klimatomställningen kräver att EU driver en teknikneutral energipolitik som leder till en helt fossilfri energiförsörjning. För att nå dit måste EU:s regler möjliggöra och skapa förutsättningar för både mer kärnkraft och mer förnybar energiproduktion i Europa. EU behöver helt stoppa användningen av fossil energi till 2035 och öka tempot i sammankopplingen av de europeiska elnäten för att skapa en genuin europeisk elmarknad. Alla EU-länder måste ta sitt ansvar för den fossilfria energiproduktionen. Det är viktigt att EU visar vägen i det globala arbetet med att genomföra Parisavtalet för klimatet och Montrealavtalet för den biologiska mångfalden. Att nå våra klimat- och miljömål samtidigt som vi skapar tillväxt och välbefinnande visar andra länder att det går att skydda planeten samtidigt som människor får det bättre.

Miljöpartiet

För att uppfylla Artikel 174 måste vi arbeta för att minska klyftorna mellan regioner och se till att alla får ta del av utvecklingen. Det innebär att investera i infrastruktur, utbildning och innovation även i de mer avlägsna och ekonomiskt svagare områdena. Förslaget om ett Sverigekort, där alla kan resa billigt med kollektivtrafik över hela landet på en och samma biljett är ett av de förslagen vi i Miljöpartiet drivit under året. När det gäller Agenda 2030 måste vi arbeta för att bekämpa klimatförändringarna, främja social och ekonomisk rättvisa, och säkerställa hållbara produktions- och konsumtionsmönster. Vi i Miljöpartiet behövs för att detta ska bli verklighet.

Socialdemokraterna

För att lyckas med den gröna omställningen och våra gemensamma klimat- och miljömål måste vi säkra rättvisa förutsättningar för alla regioner, öar, yttre randområden och glesbygd. Det innebär att det i vissa fall kan finnas behov av anpassad lagstiftning eller stärkta stöd för att undvika att regioner med speciella förutsättningar lämnas efter.

Moderaterna

EU ska vara en drivande kraft på global nivå för genomförandet av Agenda 2030 och FN:s hållbarhetsmål. Det behövs en övergripande EU-strategi i detta avseende. Näringslivet har en nyckelroll att spela och behöver därför i större utsträckning involveras i arbetet.

Vänsterpartiet

Det behövs en mer offensiv miljö- och klimatpolitik i Sverige och EU. Det behövs också mer investeringar och satsningar på kommunikationer och infrastruktur och en utbyggd välfärd för att villkoren i hela landet ska bli mer jämlika. Det är i första hand regeringens

ansvar, men de EU kan hjälpa utvecklingen i rätt riktning. De EU-regleringar som kräver att medlemsstaterna sätter vinstintresset framför samhällsintresset måste reformeras.

5. Vad tror ni krävs för att bättre hålla ihop alla delar av unionen?

Centerpartiet.

Genom att fokusera på gemensamma lösningar på gemensamma problem stärker vi samarbetet i EU och alla tjänar på så sätt på EU-medlemskapet. Genom att värna den inre marknaden, stärka skyddet för mänskliga rättigheter och ställa gemensamma krav för hur vi tacklar klimat- och säkerhetshoten blir EU en bättre plats för alla EU-medborgare. Centerpartiet vill även se ökad styrning av EU:s sammanhållningspolitik för tillväxt och utveckling som stärker hela landet, inklusive ö-regioner.

Liberalerna

Liberalerna anser att Europas liberala värderingar nu är hotade. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina är ett hot mot hela det fria Europa och partier både till höger och vänster vill försvaga Europasamarbetet. Det skulle göra också Sverige svagare. Friheten måste försvaras, och vi liberaler går främst i ledet för ett starkare Europa och fördjupa samarbetet i EU på flera områden. Ett starkare Europa är en förutsättning för ett starkare Sverige. Ett litet land som vårt kan inte ensamt agera mot klimatförändringarna eller Putins brutala invasion av Ukraina. Bara genom mer samarbete kan vi fortsätta stötta att Ukraina och säkra omställningen till en fossilfri och växande ekonomi som är öppen mot omvärlden. Ett starkare Europa behövs för att öka säkerheten i vårt närområde och för att vi ska lyckas i kampen mot den organiserade brottsligheten.

Miljöpartiet

När populistiska vindar blåser står vi vakt om demokratin. Det är helt nödvändigt att arbeta för en ökad sammanhållning där vi står upp för de grundläggande värderingarna, demokratin, mänskliga rättigheter och solidaritet.

En viktig del i arbetet är att minska klyftorna mellan medlemsländerna genom att främja ekonomisk och social rättvisa. Vi vill stödja ekonomisk utveckling i mindre utvecklade regioner och säkerställa att alla medlemsländer har tillgång till resurser och möjligheter för att främja en hållbar tillväxt där vi minskar de socioekonomiska klyftorna. EU:s utrikespolitik ska vara inriktad på fred och utveckling. EU:s säkerhetsarbete ska kunna hantera hot som klimatförändringen, cyberattacker, pandemier och terrorism. Vi vill att EU ska investera för minskad klimatpåverkan, nya jobb och ökad livskvalitet för EU:s invånare.

Socialdemokraterna

EU-samarbetet är som starkast om vi ser till att alla regioner har möjlighet att utvecklas, oavsett grundförutsättningar. Vi socialdemokrater vill stärka sammanhållningen och se till att det finns rättvisa villkor för alla delar av Europa i den gröna omställningen och för alla människor oavsett var de bor och arbetar.

Moderaterna

Gemensamma mål och sammanlänkning av infrastruktur är en viktig del. Regionalpolitiken en annan. Säkerställa fri rörlighet på hela EU:s arbetsmarknad är en tredje.

Vänsterpartiet

Att klyftorna inom unionen minskar. För det krävs bland annat att EU går ifrån att så tydligt styras av marknadsprinciper. Marknaden gynnar köpstarka regioner och missgynnar glesbygd och skärgård. När klyftorna avseende service och stöd växer riskerar det skapa splittring mellan människor vilket göder högerpopulismen. Vi behöver en politik för mindre klyftor och mer sammanhållning. Vi behöver mer vänsterpolitik.

6. Vad vill ni se för ekonomiska ramar och möjligheter att, inom EU:s ansvarsområde, göra långsiktiga satsningar för en god utveckling av vår skärgård?

Centerpartiet.

Vi värnar de utvecklingsmedel som finns tillgängliga genom EU-samarbetet, bl.a. via regionalfonden och landsbygdsutvecklingsfonden. Dessa medel är viktiga verktyg för att stärka våra ö-regioners utveckling och sammanhållningen. I första hand bör det vara regionerna som förfogar över regionalfondsmedlen så att de inte styrs till olika typer av politiska projekt från regeringen, vilket har varit en trend på senare år. Det rimmar illa med att politiken ska baseras på regionala prioriteringar.

Liberalerna

Liberalerna vill fasa ut EU:s produktionsstöd till jordbruket, men värna det regionala stödet och landsbygdsprogrammet som är viktigt för såväl miljöskydd som för bevarandet av öppna ängsmarker och biologisk mångfald. Programmet ska stimulera till omställning för ett fossilfritt EU, miljöinriktningen bör stärkas och breddas till att omfatta restaurering av våtmarker, kustmiljöer och andra biotoper med stort miljömässigt värde.

Miljöpartiet

Förutom de olika satsningarna på infrastruktur ser vi att skärgården skulle gynnas av ekonomiskt stöd i form av främjandet av regionalpolitik, turism och stöd i att stötta det kulturella arv skärgården har att erbjuda. EU:s regionalpolitik kan användas för att utveckla skärgårdsområden så att de blir mer integrerade samt stötta de lokala initiativ för miljöskydd och hållbarhet som redan finns idag.

Men den kanske viktigaste rollen EU har att spela är ekonomiska satsningar som miljöskydd och hållbarhet för att skydda befolkningen, bekämpa klimatförändringar, skydda marina ekosystem och främja hållbar användning av naturresurser. För att detta ska vara möjligt krävs det ekonomiska stödet, minst hälften av EU:s budget ska öronmärkas för investeringar i en rättvis klimatomställning. Resten ska klimatsäkras - inga pengar ska gå till klimatskadlig verksamhet.

Socialdemokraterna

Det är viktigt att det finns goda förutsättningar för länder och regioner att skapa goda levnadsvillkor, utveckla starka samhällen och följa med i den gröna omställningen. Därför är det av stor betydelse att EU:s sammanhållningsfonder kan stödja exempelvis ö-regionerna i utvecklings-, infrastruktur- och omställningsinsatser.

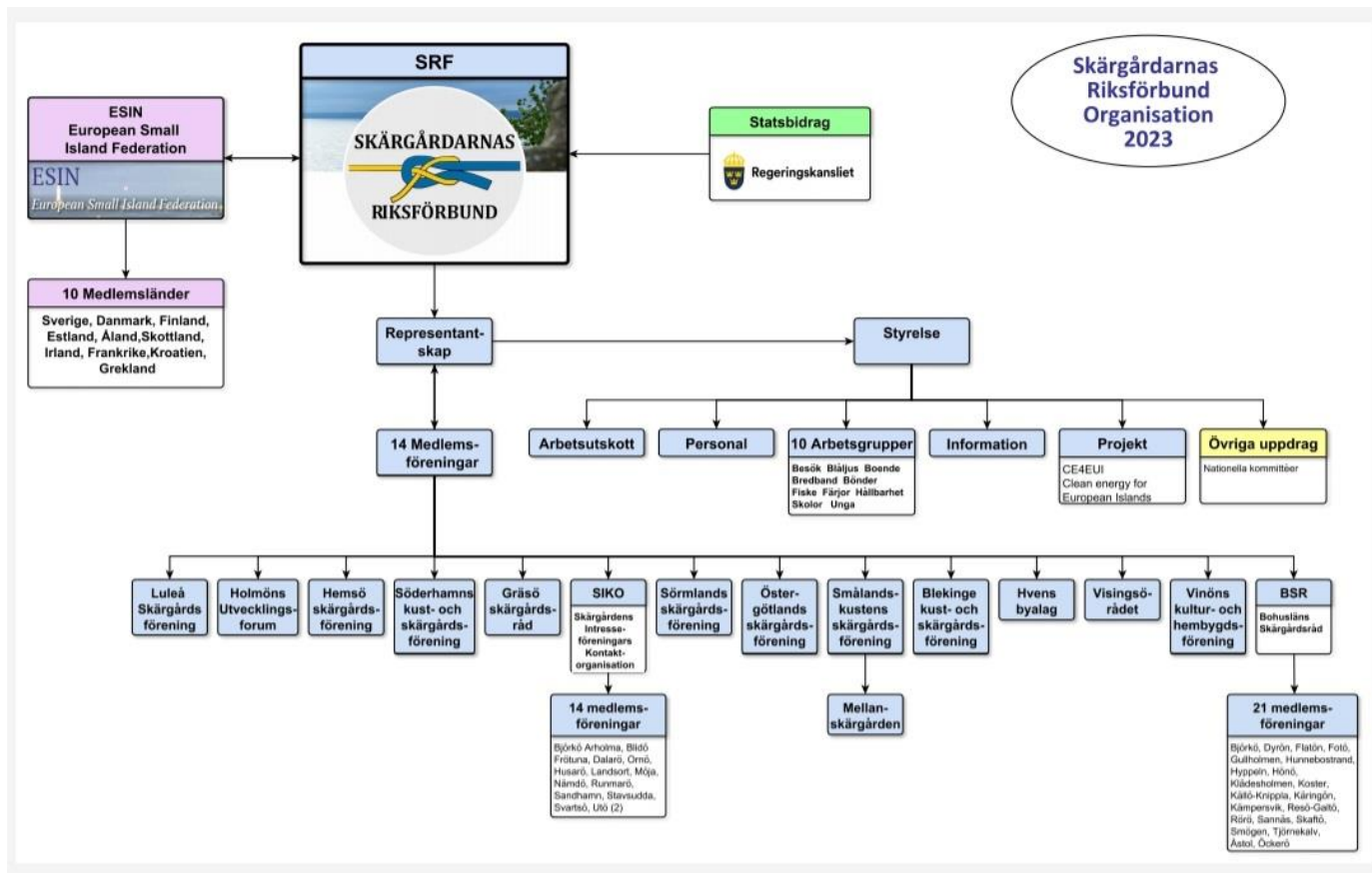
Moderaterna

EU har en lång serie fonder för att uppnå olika gemensamma mål. En del av dessa träffar in i vad ni beskriver, och de bör användas till viktiga ö-projekt.

Vänsterpartiet

Riktade EU-stöd är viktiga för specifika satsningar i skärgården, och kommer fortsatt vara det. Satsningar på klimat- och miljöpolitiken och den gröna omställningen är viktiga för skärgårdsmiljön som hotas av klimat- och miljöförsämringar och, inte minst avseende havsmiljöerna. En EU-politik som möjliggör omfattande statliga investeringar utifrån medborgarnas och samhällets intressen är också avgörande för att kunna stärka samhällsservicen och välfärden. Det kräver också en regering som prioriterar just detta.

26.10.2012 SV

Artikel 174

EUF-fördrag

Europeiska unionens officiella tidning C326/127
Avdelning XVIII

EKONOMISK, SOCIAL OCH TERRITORIELL SAMMANHÅLLNING
Artikel 174
(f.d. artikel 158 FEG)

För att främja en harmonisk utveckling inom hela **unionen ska** denna utveckla och fullfölja sin verksamhet för att **stärka sin ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållning.**

Unionen ska särskilt **sträva efter att minska skillnaderna mellan de olika regionernas utvecklingsnivåer** och eftersläpningen i de minst gynnade regionerna.

Bland de berörda regionerna ska **särskild hänsyn tas till** dels landsbygdsområden, dels områden som påverkas av strukturomvändningar och dels regioner med allvarliga och permanenta, naturbetingade eller demografiska nackdelar, såsom de nordligaste **regionerna med mycket låg befolkningstäthet, öregioner, gränsregioner och bergsregioner.**